№ 44 Մարտի 23 (Մայրիի 4) 1879 Մարտի 23 (Մայրիի 4) № 44

ՍԻՊԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 բուբլի, կես տարվանը 6 բուբլի։

Բնդունվում չէին և մերժվում խմբագրատան մեջ։

Ստորագրություն ընդունվում են տարեկան։
Տպվում է Բոլսոյում „Մասիս"

ՄԱՍԻՍ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և ազգ տօներից)։

Ցարտարարութիւն ընդունվում է տարեն յետոյ։

Ցարտարարութիւնների համար վճարվում են
իւրաքանչիւր բառին 2 ֆրանկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ցամ առնչի է առաւած նրանից առնչի ել կը պահանջվի։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Նախիջևանից։ Նամակ Խարբերդից։ Նամակ Իզմիրից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Եվրոպական Թագաւորների քաղաքականութիւնը։ Նամակ Թիւրքիայից։—Մշակութիւն։ Հեռագրներ։—Ցարտարարութիւններ։—Ցեղեկագրեր։

ՈՒՄ՞ ԱԼԻԵԼԻ Է ՏՈՒԼԱՆՈՒ ՀԱՅԱՆՈՑ ԱԼԻԵԼԻ Է, ԵՎ՝ ՊԱՀԱՆՋՎԻ

Թիւրքիայի Հայերից շատերը վրդովված են այն մեր յոդուածներից, որոնց մեջ մենք յարձակվում էինք թիւրքահայի Հայերի պահանջների վրա։

Լրագրներին մենք կը յիշեցնենք Լեռներանի այն նշանաւոր խօսքը, թէ ում առնչի է առաւած, նրանից առնչի էլ կը պահանջվի։

Ի՞նչ կասէիր նիթէ «Մշակը» անիծաց յարձակվէր, օրինակ, այնպիսի անձնական քաղաքների վրա, ինչպէս՝ Հին-Օսմանլեան, Ազգասէր, Կամ Ավանգարդ, և այլն.... Ինչ ծիծաղելի կը լինէր, դա կը նշանակէր պատերազմել քաղաքացիների դէմ....

Ասայց բոլորովին տարբէր նշանակութիւն ունի անիծաց յարձակումը Թիւրքիայի պէս մի բռնապետի դէմ, որ չիսաւ հազար Հայ բնակիչ ունի, որ իր բազմահոյստութեամբ աշխարհս երկրորդ բռնապետ է, որ բոլոր ռուսաստանցի Հայերի մուսուր և առևտրական կենտրոն է համարվում, որ կովկասեան փոխարարութեան մայրաքաղաքն է, որտեղ կենտրոնացած են ռուսաստանցի Հայերի բոլոր մուսուր այժերը, ամբողջ Հայոց ինտելիգենցիան, որի վրա ուղղված են բոլոր գաւառացի Հայերի հայեացքները, որի բնակիչների թէ լաւ և թէ վատ կողմերից բոլոր անդրկովկասեան Հայերը միշտ օրինակ են առնում։

Ինչպէս թիւրքերին արհամարհում է մայրաքաղաքը,—գաւառացի Հայն էլ թիւրքերի Հայերին իր կատարելագործ Հանճարով, սկսում է արհամարհել իր մայրաքաղաքի լեզուն։ Թիւրքերում Հայոց մասին թուրքերեն գրքերի անընդհատ թիւրա կայ,—գաւառացի Հայերն էլ թիւրքերից օրինակ առնելով չեն գրվում Հայոց լրագրներ թիւրքերենով անհոգ է դէպի ազգային գործերի ստանձնումը թիւրաները,—գաւառացին էլ ստանձնումներ թիւրեանը թիւրամի է գառնում։

Ասայց հենց որ գաւառացի Հայը սեանքը թէ թիւրքերում սկսում է ծագիկ մայրաքաղաքի լրագրութիւնը, թիւրքերը հիանում է Հայոց թատրոն, թիւրքերեն Հանում է իր երկու գպրոցների կատարելագործման մասին, թիւրքերը և նրա բնակիչներ գործունեայ, աշխատասէր, ընտիրքցասէր, առատաձեռն, ազգասէր է գառնում,—ի՞նչպէս էք կարծում թիւրքերի օրինակը չէր ազդի գաւառացիների վրա, գաւառացին չէ՞ր ենթարկվի մայրաքաղաքի ներգործութեանը....

Ենթադրենք յարձակվել քանում, մեռած, բայց մի և նույն ժամանակ գաւառացիների Համար կատարելագործված և օրինակ Համարվող թիւրքերի վրա, այն նշանակութիւն ունի, որ թիւրքերը իր լաւ թէ վատ ազդեցութեանը պատասխանատու է գաւառացիների լաւ թէ վատ ազդեցութեանը....

Թիւրքերը վիրաւորական է Համարում նոր իր ստրատեգի պատկառելիութիւնների վրա յարձակումը, անիծաց կրիտիկա է կարդում մայրաքաղաքի լրագրութեան մէջ, բայց արդեօք ունչի վիրաւորական չէր լինի թիւրքերի Համար, նիթէ մասուր և բարոյական անկման Հանձնելով, նա ստիպված լինէր, բարոյապէս և մասուրապէս միրաժնվելու Համար, օրինակ առնել ոչ թէ միայն մի Լիբերան-գրապարից, Լրեանից կամ Լուսոից, բայց մի որ և է փոյրիկ Լրագրից, Ամեն-Ալարարյանից, կամ Ալուսոից....

Լա նիթէ թիւրքերը չը փոխի իր բռնած անառարար ընթացքը, չը գարձ գայ իր անշարժութեան, նից, նա այնտեղ կը Հասնի, որ ստիպված կը լինի մասուր ստանձնումներ անելու։

Ինչ նիթէ Ալրարարի, Գաւառացի կամ Ամեն-Ալարարյանի պէս գիրքերից....

Ճաստ յարմար բան է անհոգ և անառարար լինել, անշարժ մընալ, իր պարտաւորութիւնները չը կատարել,—բայց մի և նույն ժամանակ իրան ստատիկ վիրաւորված ցոյց տալ, երբ պարզ բնական ճշմարտութիւնը նա ասում, երբ անհերքելի փաստերով և անվիճելի գաղափարներով ապացուցանում են թէ պարտաւորեցնում նա գէպի իր բարեկամ և մասուր ստանձնումը պարտաւորութիւնները։

Դ. Ե.

ՆԵՄԵՏՅԱՆ ՏԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՄԵՏ ՆՈՒԹԻՒՆ

—

8 մարտի

Նոր-Խանդամիրի անառարարութիւնը, առանձնարարութիւնը դէպի Հասարակական գործերը շատ ու սահման չունի։ Ամեն մարդ ուզում է իր Համար, շարունակում է իր Համար, նստում, վեր է կենում գործում իր Համար։ Խոսքերս ապացույց կարող է լինել Ս.-Բարեհոյների գանգատները, որ Երևան անհանգիստներ մեզանից են ունենում ժանգիանոց մեր Հանդ, որտեղ յարձակել իրանց մարդերը, գողացել գիտարարները։ Ապացույց է նաև բերեն, մարդիկ և ոչ մի անարդարութիւն չեն անում, նրանց Համար ինչպէս նոր Հասարակական գաղափարները թարգ է մեր մեջ, գուցե նրանց իմացեր, որ մարդարարութիւնը առանձնարարութեան դէմ է։ Ես ասում թէ Հասարակական գաղափարները Հասարակ է մեր մեջ, գուցե իմացեր, որ մարդարարութիւնը առանձնարարութեան դէմ է։ Ես ասում թէ Հասարակ